

Controle is goed, (de) raad is beter

Mag dat eigenlijk, in de titel boven een column de slogan van een recherchebureau parafraseren? Ik bedoel, het is *wel* een controleur. Niet van de verplichte soort, maar toch...

Controleurs, het wemelt ervan. Het aantal en de variëteit zijn ten minste zo groot als het aantal verzuchtingen erover. Achter iedere simpele werkende ambtenaar staat inmiddels een leger aan controles. De bekende: accountants, de rekenkamers, de provincie, rijksdiensten, ministeries, wettelijke rapportageverplichtingen. Maar ook de minder bekende: de audits, de keurmerken, de normen, de benchmarks. En natuurlijk de lokale sites, de lokale sufferdjes, regionale bladen, de overige kranten, de nieuwsblogs en, als het tegenzit, de mensen van 'PowNieuws'. En dan hebben we de belangrijkste nog niet eens gehad: de burgers en hun representanten in de raden.

Het doet allemaal denken aan zo'n grap die al jaren op kantoren wordt gekopieerd en inmiddels vast over het internet zal zwerven. Precies weet ik het niet (niet gecontroleerd), maar het gaat ongeveer zo: er zijn 17 miljoen Nederlanders, de helft ervan kan werken, enzovoort... waarna de opsomming uiteindelijk uitkomt op de vaststelling dat alleen u en ik werken en dat ik dat niet meer van plan ben. Samengevat, er wordt meer gecontroleerd dan gewerkt.

De vraag is natuurlijk waar al dat toezicht toe leidt. Een lastige vraag tegen de achtergrond van een landschap waar juist het ontbreken van adequate controle op banken tot crisis heeft geleid.

Het lijkt goed vol te houden dat we in ons land beter zijn in de kleine controle dan in de grote. De 'bonnetjescontrole' heeft zeker een goede kant, want het weerhoudt wellicht sommigen van megalomaan gedrag. En dat gedrag – voorbeelden genoeg – is schadelijk voor het lokaal bestuur. Maar tegelijk lijkt er meer controle op bonnetjes te zijn dan op bedragen met veel nullen. Wie daaraan twijfelt, moet de blogserie van Joris Luyendijk over de financiële sector maar eens lezen ('Joris Luyendijk Banking Blog'). En omdat we ons concentreren op klein bier, gaat het nieuws dikwijls ook over niks. Al denkt de fatsoenlijke werker annex tv-kijker daar vaak echt anders over. Al die gevalletjes lijken te bewijzen dat controle goed is... en meer controle beter. Maar is dat ook zo, of zitten we bij het openbaar bestuur met een wat masochistische kramp?

Ook de gemeenteraad heeft van de wetgever een controlerende taak toegewezen gekregen. Maar wat controleert de raad dan eigenlijk nog? De controleurs? Rekenkameronderzoeken worden niet zelden slaafs gevolgd, zeker als dat goed uitkomt. De accountant dan? Die is aan regels gebonden en zal het wel weten (dachten ze bij SNS enzovoort ook). De reeks inspecties? Te ingewikkeld. De activiteiten van het college dan maar? Die zijn inmiddels aan zo veel normen, protocollen, eisen, procedures en andere regels gebonden dat dagelijks bestuur uitvoeren is geworden. 'Is het de wethouder bekend dat het aantal verkeersslachtoffers in de categorie B5 met meer dan 1 procent is gestegen?' 'Wat heeft de wethouder gedaan aan de 10 procent-daling van de werkgelegenheid?' 'En waarom komt die aanbestede externe hulp niet uit de eigen gemeente?'

We komen er niet meer van af, van de combinatie van regelzucht en controlefascinatie. Zelfs niet als de Ombudsman (zelf ook een controleur) dat jaarlijks roept. Dat lijkt cynisch, maar is realistisch. En de grote vraag is, wat dat dan voor het functioneren van de volksvertegenwoordiging betekent. En vooral voor haar controlerende taak.

Nu ben ik geen griffier. Sterker, ik behoer in de ogen van sommigen wellicht tot de andere zijde, zoals u onder dit stukje kunt zien. Maar zo zie ik dat niet. Iedereen heeft belang bij een volwassen functionerende gemeenteraad. Eentje die in zijn controlerende taak door controlerend Nederland heen kijkt. Die discussieert over het belang van waarnemingen voor de lijnen die hij heeft uitgezet, of nog moet uitzetten. Eentje met oog voor het afschaffen van controle op de vierkante millimeter. Niet omdat dat kan, maar omdat al die controles de manoeuvreerruimte van de volksvertegenwoordiging aantasten. Gun uzelf de ruimte en kijk met overzicht naar het bombardement van verantwoordingen. Benut de beperkte ruimte voor de lijnen voor de toekomst. Wie wel wil terugkijken en dat semi-kritisch wil doen, kan altijd nog terecht bij 'De Wereld Draait Door' en 'Pauw en Witteman'. Ik wens onze volksvertegenwoordigers veel raad en weinig controle.

